

Dødsbo- skifte

ALLAN WALBOM

JENS OLAV ENGHOLM
JACOBSEN

GAD

IV. Arveafgift 387

1. Indledning 387
2. I hvilke tilfælde skal der betales arveafgift i Danmark? 387
3. Arveafgiftspligtens indtræden og bortfald 390
4. Den afgiftspligtige erhvervelse 396
5. Værdiansættelsen af de afgiftspligtige erhvervelser 405
6. Beregning m.v. af arveafgiften 407

V. Retsafgift ved dødsboskifte 425

1. Skifteafgift 425
2. Tinglysningsafgift 434

VI. Stempelafgift ved dødsboskifte 436

1. Stempeloven 436
2. Lov om afgift ved førstegangsoverdragelse af visse ejerlejligheder 437
3. Børsstempel 437

VII. De afsluttende ekspeditioner i dødsboet. Sammenfatning 439

1. Privatskiftede boer 439
2. Offentligt skiftede boer 441

VIII. Bilag 444

Forkortelsesliste

Litteraturforkortelsesliste

Domsregister

Sagregister

Indholdsfortegnelse

I. Forord 17

II. Dødsboskifteret 19

1. Dødsfalds anmeldelse m.v. 19

- 1.1. Anmeldelse af dødsfaldet 19
- 1.2. Bevis for dødsfaldet 20
- 1.3. Skifterettens registrering af dødsfaldet og videreanmeldelser fra skifteretten 24

2. Skifteretterne 25

- 2.1. Organisation 25
- 2.2. Stedlig kompetence 27
 - 2.2.1. Nationalt 27
 - 2.2.2. Internationalt 29
- 2.3. Udsættelse af stillingtagen til behandlingsmåde 34

3. Slutning uden egentlig skiftebehandling 37

- 3.1. Intet efterladt 37
- 3.2. Begravelsesudlæg 39
 - 3.2.1. Skfl. § 10 39
 - 3.2.2. Skfl. § 43 45
 - 3.2.3. Kombinationer 47
- 3.3. Skfl. § 57, stk. 1 51

4. Uskiftet bo 58

- 4.1. Betingelser m.v. 58
- 4.2. Fremgangsmåde m.v. 66
- 4.3. Retsvirkninger 71
- 4.4. Ophør af uskiftet bo 73
 - 4.4.1. Skifte i ægtefællens levende live 74

5. Privat skifte 81
 - 5.1. Betingelser 82
 - 5.2. Fremgangsmåde 95
 - 5.3. Senere ændring af skifteformen 98
 - 5.3.1. Fra offentligt til privat skifte 98
 - 5.3.2. Fra privat til offentligt skifte 102
 - 5.4. Behandlingsmåden 105
 - 5.5. Forholdet til afdødes kreditorer, hæftelse og proklama 107
 - 5.6. Processuelle spørgsmål 113
 - 5.7. Slutning og udlodning 114
6. Offentligt skifte ved skifteretten, gældsfragåelsesboer 120
 - 6.1. Begyndelses- og registreringsforretning m.v. 121
 - 6.2. Bostyret 130
 - 6.3. Bomassen 136
 - 6.4. Indkaldelse af kreditorer og prøvelse af fordringer m.v. 138
 - 6.5. Specielt om insolvente boer 153
 - 6.6. Realisation eller udlæg af boets aktiver 154
 - 6.7. Boer, der arves af staten, jfr. AL § 71 162
 - 6.8. Opgørelse og udlodning 164
7. Gældsvedgåelsesboer 175
 - 7.1. Hvilke boer i praksis? 176
 - 7.2. Gældsvedgåelsen og hæftelsen over for kreditorerne 177
 - 7.3. Forskelle i øvrigt fra gældsfragåelsesbehandling 179
8. Skifte med efterlevende ægtefælle, Skfl. kap. 5 180
9. Eksekutorboer 188
 - 9.1. Grundlaget for eksekutorbehandling 189
 - 9.2. Erhvervelse af eksekutorbevilling 190
 - 9.3. Boets udlevering og videre behandling 194
 - 9.4. Tvistigheder m.v. 198
 - 9.5. Afslutning og revision 201

10. Processuelle spørgsmål 209
 - 10.1. Skifteretternes kompetence i relation til tvistigheder 209
 - 10.2. Sagsbehandlingen ved skifteretten 216
 - 10.3. Appel. – Lodtagernes procesbeføjelser 220
 - 10.4. Genoptagelse og retskraft 225

III. Dødsboskatteret 235

1. Indledning 235
2. Myndighederne. Boets beslutningstagere 238
 - 2.1. Skifteretten. Eksekutor 238
 - 2.2. Skattemyndighederne. Domstolsprøvelse 238
 - 2.3. Skattemyndighedens saglige kompetence 241
 - 2.4. Behandling af skattespørgsmål under skiftet 243
3. Værdiansættelsen af boets aktiver og passiver 247
 - 3.1. Den skatte- og arveafgiftsretlige værdiansættelse 248
 - 3.1.1. Værdiansættelserne i den endelige boopgørelse 248
 - 3.1.1.1. Boets værdiansættelser. Udmeldelse af vurderingsmænd 248
 - 3.1.1.1.1. Fast ejendom 250
 - 3.1.1.1.2. Værdipapirer m.v. 252
 - 3.1.1.1.3. Driftsmidler, varelagre m.v. 253
 - 3.1.1.1.4. Indbo og løsøre i øvrigt 253
 - 3.1.1.1.5. Immaterialrettigheder 253
 - 3.1.1.1.6. Interessentskabsandele 255
 - 3.1.1.1.7. Renteindtægter, udbytter m.v. 255
 - 3.1.1.1.8. Brugs-, rente- og indtægtsnydelser 255
 - 3.1.1.1.9. Passiver 256
 - 3.1.1.2. Skattemyndighedernes efterprøvelse af boets værdiansættelser 257
 - 3.1.2. Værdiansættelser i § 14- og § 20B-opgørelserne 260
 - 3.2. Den skifteretlige værdiansættelse 261
 - 3.3. Værdiansættelsen ved beregninger af retsafgifter (skifteafgifter) 263

4. Statusopgørelse pr. dødsdagen m.v. 264
 - 4.1. § 14- og § 20B-opgørelserne 264
 - 4.2. § 14- og § 20B-opgørelsernes indhold 266
 - 4.2.1. § 14-opgørelse A 268
 - 4.2.2. § 14-opgørelse B 269
 - 4.2.3. § 20B-opgørelsen 271
5. Skattekrav vedrørende indkomstårene før dødsåret 272
 - 5.1. Indkomstårene før indkomståret før dødsåret 272
 - 5.2. Indkomståret før dødsåret 273
 - 5.2.1. Afdøde havde indsendt selvangivelse før dødsfaldet 273
 - 5.2.2. Afdødes selvangivelse var ikke indgivet før dødsfaldet 274
 - 5.3. SL § 43. Efterbetaling og tillægsskat 275
 - 5.4. Forfaldstid for restskat m.v. vedrørende året før dødsåret 277
 - 5.5. Præklusivt proklama og restskat vedrørende indkomståret før dødsfaldet 278
6. Beskatning af afdøde i mellemperioden, i tilfælde hvor der skiftes i umiddelbar forbindelse med dødsfaldet 279
 - 6.1. Indledning 279
 - 6.2. Hovedreglen: Der foretages ikke afsluttende ansættelse 280
 - 6.3. Afsluttende ansættelse foretages 281
 - 6.3.1. Formelle betingelser for kravet om afsluttende ansættelse 282
 - 6.3.2. I hvilke tilfælde vil ligningskommissionen begære afsluttende ansættelse 283
 - 6.3.2.1. Realisering af særlig indkomst 284
 - 6.3.2.2. LL § 28 284
 - 6.3.2.3. Ophævelse af kapitalforsikring i mellemperioden 284
 - 6.3.2.4. Aktieudbytte er deklareret i mellemperioden 284
 - 6.3.2.5. Afdøde ejede obligationer 284
 - 6.3.2.6. Udgifter forfalder ultimo i indkomståret 285
 - 6.3.2.7. Der efterlades en medhjælpende ægtefælle 285
 - 6.3.2.8. Afdøde havde forskudt indkomstår eller var erhvervsdrivende 285
 - 6.3.2.9. Hensynet til boets forhold 285

- 6.3.3. I hvilke tilfælde bør boet kræve afsluttende ansættelse? 286
 - 6.3.3.1. Overskydende skat 286
 - 6.3.3.2. Afskrivningsberettigede aktiver anskaffet i mellemperioden for investeringsfondshenlæggelser 286
 - 6.3.3.3. Fremførsel af underskud 287
 - 6.3.3.4. Større af- eller nedskrivninger end de i KSL § 14, stk. 4 nævnte 287
- 6.3.4. Ligningskommissionen nægter at efterkomme boets krav om afsluttende ansættelser 287
- 6.3.5. Hvilke indkomster skal medtages ved den afsluttende ansættelse? 288
 - 6.3.5.1. Lønindkomst 288
 - 6.3.5.2. Efterindtægt 290
 - 6.3.5.3. Erhvervsindkomst 291
 - 6.3.5.4. Indtægter af fast ejendom 292
 - 6.3.5.5. Renteindtægter og -udgifter m.v. 292
- 6.4. Omregning til helårsindkomst 293
- 6.5. Beregning af skatten for mellemperioden m.v. 295
7. Den efterlevende ægtefælles skattemæssige forhold 296
 - 7.1. Summarisk berigtigede boer 298
 - 7.1.1. Udlæg for begravelsesomkostninger m.v. 298
 - 7.1.2. Udlæg efter Skfl. § 57, stk. 1 299
 - 7.2. Skifte i umiddelbar forbindelse med dødsfaldet 301
 - 7.2.1. Dødsfaldets betydning for længstlevende ægtefælles indkomst-opgørelse for året før dødsåret 302
 - 7.2.2. Dødsfaldets betydning for længstlevende ægtefælles indkomst-opgørelse i dødsåret 303
 - 7.2.2.1. Perioden fra indkomstårets begyndelse til dødsfaldet 303
 - 7.2.2.2. Perioden fra dødsfaldet til indkomstårets udløb 304
 - 7.2.3. Perioden i øvrigt under skiftet 306
 - 7.2.4. Afdødes henlæggelser til investeringsfonds m.v. 306
 - 7.2.5. Særligt vedrørende fast ejendom og aktier hørende til længstlevende ægtefælles bodel 307
 - 7.3. Uskiftet bo i umiddelbar forbindelse med dødsfaldet 308
 - 7.3.1. Længstlevende ægtefælles skattepligt m.v. 309

- 7.3.2. Ansættelse af indkomsten i og skatteberegningen i dødsåret 310
 - 7.3.2.1. Ansættelse af afdødes indkomst i og beregning af afdødes skat i mellemperioden 310
 - 7.3.2.2. Ansættelsen af længstlevende ægtefælles »egen« indkomst i dødsåret og beregningen af længstlevende ægtefælles skat heri 311
- 7.3.3. Længstlevende ægtefælles beskatning i årene efter dødsåret 313
- 7.3.4. Afdødes særeje skiftes, mens fællesboet overtages til hensid- den i uskiftet bo i umiddelbar forbindelse med dødsfal- det 313
- 7.3.5. Afdødes henlæggelser til investeringsfonds m.v. 314
- 7.4. Uskiftet bo i middelbar forbindelse med dødsfaldet 315**
 - 7.4.1. Skiftebehandlingen afsluttes med, at hele boet udleveres til hensid- den i uskiftet bo 316
 - 7.4.2. Skiftebehandlingen afsluttes med, at boet udleveres til hensid- den i uskiftet bo efter udskiftning af arving(er) 316
 - 7.4.3. Skiftebehandlingen afsluttes med, at boet udleveres til hensid- den i uskiftet bo efter udskiftning af legatar(er) 318
 - 7.4.4. Skiftebehandlingen afsluttes med udlevering i henhold til Skfl. § 57, stk. 1 efter udskiftning af arving(er) eller lega- tar(er) 319
 - 7.4.5. Skiftet sluttes, og der meddeles udsættelse med arveafgiftsplig- tens indtræden efter AAL § 14A 319
- 7.5. Det uskiftede bo skiftes i længstlevende ægtefælles levende live 321**
 - 7.5.1. Fuldstændigt skifte af det uskiftede bo 322
 - 7.5.1.1. Længstlevende ægtefælles forhold i imødekommelses- året 322
 - 7.5.1.2. Længstlevende ægtefælles forhold i årene under skif- tet 323
 - 7.5.1.3. Særligt om underskuds- og overførsel ved skifte af uskiftet bo i længstlevende ægtefælles levende live 323
 - 7.5.2. Boet udleveres til fortsat hensid- den i uskiftet bo eller udlægges efter Skfl. § 57, stk. 1 325
 - 7.5.2.1. Uden udskiftning af arving(er) 325

- 7.5.2.2. Enkelte arvinger eller legatarer er udskiftet før udle- veringen 325

8. Indkomstbeskatningen af dødsboet 326

8.1. Indledning 326

8.2. Skattefrie boer 327

8.2.1. Betingelserne for skattefriheden 328

8.2.1.1. Aktivmassen 329

8.2.1.2. Nettoformuen 330

8.2.1.3. Af- eller nedskrivningerne i mellemperiodens ind- komstopgørelser 330

8.2.1.4. Udlægsværdierne 331

8.2.1.5. Bobehandlingens varighed 332

8.2.2. Skattefrihedens konsekvenser 333

8.2.2.1. Ingen skatteansættelse 333

8.2.2.2. Underskuds- og overførsel er udelukket 334

8.2.2.3. Udelukkelse af udlægshaversuccession 334

8.2.3. Konsekvenserne af skattefrihedens bortfald 334

8.2.4. Hvornår bør boet fremkalde skattepligt 335

8.3. Skattepligtige boer 336

8.3.1. Indkomstskattepligtens indtræden og ophør 336

8.3.2. Boets selvangivelser, skatteberegning m.v. 338

8.3.3. Bosuccession 340

8.3.4. Principperne for boets indkomstopgørelse 343

8.3.4.1. Indkomster 344

8.3.4.2. Fradrag 348

8.3.4.3. Særligt om frem- og overførsel af underskud ved skifte i umiddelbar forbindelse med dødsfaldet 353

8.3.4.4. Frem- og overførsel af underskud ved skifte af uskiftet bo i længstlevende ægtefælles levende live 355

8.3.5. Udlæg af aktiver under skiftebehandlingen 355

8.3.6. Indkomstopgørelsen i boets sidste indkomstår, herunder valg af skæringsdag 357

8.3.6.1. Særligt om afskrivninger 358

8.3.6.2. De skattemæssige konsekvenser for boet af arveud- læg 359

8.3.6.2.1. Udlæg med beskatning i boet 361

- 8.3.6.2.2. Udlæg med succession 363
- 8.3.6.3. Særligt om skattepassivering (passivposter) og forhåndsbekendtgørelse 365
- 8.3.6.4. Tilfælde hvor udlægshavers succession er udelukket 369
- 8.3.6.5. Kan udlæg med succession kombineres med udlæg med beskatning i boet? 372
- 8.3.6.6. Carry back 373
- 9. Formuebeskatningen af dødsboet 374
 - 9.1. Formueskattepligtens indtræden 374
 - 9.2. Udbetaling af afdødes foreløbige formueskattebeløb 375
 - 9.3. Opgørelse og beregning 378
 - 9.3.1. Formueopgørelsen 378
 - 9.3.2. Formueskatteberegningen 378
 - 9.4. Formueskattepligtens ophør 379
- 10. Ændringer i boets behandlingsmåde 380
- 11. Genoptagelsesboer 381
 - 11.1. Genoptagelse af offentligt skiftede boer 382
 - 11.2. Genoptagelse af privatskiftede boer 384

IV. Arveafgift 387

- 1. Indledning 387
- 2. I hvilke tilfælde skal der betales arveafgift i Danmark? 387
 - 2.1. Arvelader havde hjemsted i Danmark 387
 - 2.2. Arvelader havde hjemsted i udlandet 388
- 3. Arveafgiftspligtens indtræden og bortfald 390
 - 3.1. Arveafgiftspligtens indtræden 390
 - 3.1.1. Hovedreglen 390
 - 3.1.2. Tilfælde hvor afgiftspligtens indtræden udskydes 393
 - 3.2. Arveafgiftspligtens bortfald 395

- 4. Den afgiftspligtige erhvervelse 396
 - 4.1. AAL § 4 396
 - 4.2. AAL § 5 397
 - 4.2.1. Forsikrings- eller pensionsydelse, AAL § 5, litra a 397
 - 4.2.2. Livsgaver af hvilke giver forbeholder sig indtægten eller brugen, AAL § 5, litra b 400
 - 4.2.3. Omgåelsespositioner, AAL § 5, litra c 402
 - 4.3. Rente-, brugs- eller indtægtsnydelse 403
 - 4.3.1. Kapitalarven 403
 - 4.3.2. Rentenydelsesretten 404
 - 4.3.3. Særligt om gaver med rentenydelse 405
- 5. Værdiansættelsen af den afgiftspligtige erhvervelse 405
- 6. Beregning m.v. af arveafgiften 407
 - 6.1. Afgiftsklasserne 407
 - 6.1.1. Afgiftsklasse A 407
 - 6.1.2. Afgiftsklasse B 409
 - 6.1.3. Afgiftsklasse C 409
 - 6.1.4. Institutionsarv 410
 - 6.2. Beregningsgrundlaget 410
 - 6.3. Særligt om arv til og fra ægtefæller 412
 - 6.3.1. Arv, der tilfalder en ægtefælle, som lever i sædvanligt formuefællesskab 412
 - 6.3.2. Arv, der falder efter ægtefæller, som levede i formuefællesskab 413
 - 6.4. Arveløden skal udredes fri for arveafgift 416
 - 6.5. Hvem beregner arveafgiften? 417
 - 6.6. Fritagelse og lempelse 418
 - 6.7. Forhøjelse af arveafgiften 420
 - 6.8. Afgiftens betaling 421

V. Retsafgift ved dødsboskifte 425

- 1. Skifteafgift 425
 - 1.1. Hvilke boer er afgiftspligtige? 425
 - 1.2. Skifteafgiftens beregning 427

- 1.2.1. Beregningsgrundlaget 427
 - 1.2.1.1. Formuemassen. Hovedreglen 427
 - 1.2.1.2. Særregler om aktiver, der er afhændet under dødsbo-behandlingen 428
 - 1.2.1.3. Særregler om aktiver, der var behæftet ved bobehand-lingens begyndelse 429
 - 1.2.1.4. Særregler om dødsboets indtægter og udgifter under bobehandlingen 429
 - 1.2.1.5. Værdiansættelsen af aktivmassen 430
- 1.2.2. Afgiftssatserne 431
- 1.2.3. Hvem beregner skifteafgiften? 431
- 1.2.4. Klage over samt ændringer af afgiftsberegningen 432
- 1.2.5. Afgiftens betaling 433

2. Tinglysningsafgift 434

VI. Stempelafgift ved dødsboskifte 436

- 1. Stempeloven 436
- 2. Lov om afgift ved førstegangsoverdragelse af visse ejerlejligheder 437
- 3. Børsstempel 437

VII. De afsluttende ekspeditioner i dødsboet. Sammenfatning 439

- 1. Privatskiftede boer 439
- 2. Offentligt skiftede boer 441
 - 2.1. Skifteretsboer 441
 - 2.2. Eksekutorboer 442

VIII. Bilag 444

Forkortelsesliste

Litteraturforkortelsesliste

I. Forord

Målet med denne bog har været at tilvejebringe en fremstilling, der kan anvendes som lærebogsgrundlag ved undervisning i dødsboskifteret og skatteret, f.eks. på universitetet og som håndbog for praktiserende jurister, revisorer m.fl.

Vi er begge opmærksomme på de med denne dobbelthed i målsætningen forbundne risici. Lærebogsformålet tilsiger i modsætning til håndbogssigtet tilbageholdenhed med hensyn til detaljer og henvisninger til litteratur og praksis. Dette dilemma er søgt løst ved i et vist omfang at friholde tekstafsnit-
ne for detaljer og henvisninger, der i stedet er placeret i notestoffet.

Fordelingen af arbejdet er sket således, at afsnit II er udarbejdet af Allan Walbom og afsnittene III-VII samt VIII Bilag 9 af Jens Olav Engholm Jacobsen.

Manuskriptet er afsluttet pr. 1. oktober 1985, dog således at henvisninger til retspraksis og administrative afgørelser m.v. er søgt medtaget til og med udgangen af januar 1986.

Allan Walbom

Jens Olav Engholm Jacobsen

Denne bog behandler de skifteretlige regler om dødsboer samt de skatte- og afgiftsretlige konsekvenser af dødsfaldet og dødsbobehandlingen.

Målet med bogen har været at tilvejebringe en fremstilling, der kan anvendes både som lærebog, f.eks. i universitetsundervisningen, og som håndbog for praktiserende jurister.

Bogens forfattere er Allan Walbom, der er lektor i procesret ved Århus Universitet og Jens Olav Engholm Jacobsen, der er advokat og lektor i skatteret ved Århus Universitet.

GAD

ISBN 87-12-90834-5